

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาในการวิจัย

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ได้ให้ความสำคัญต่อการกำกับดูแลด้านการพัฒนาสังคม คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณภาพควบคู่ไปกับการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมโดยมุ่งมั่นดำเนินการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามกฎหมายและมาตรฐานเทียบเท่าสากล ตลอดจนการยกระดับการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องพร้อมทั้งการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการด้วยมุ่งหมายให้ประชาชนมีความเชื่อมั่น และสามารถอยู่ร่วมกับภาคอุตสาหกรรมได้อย่างยั่งยืน และมีความสุข

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของนิคมอุตสาหกรรมได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง นอกจากการปฏิบัติตามกฎหมายแล้ว นิคมอุตสาหกรรมได้ตระหนักถึงการเกิดผลกระทบต่อชุมชนโดยพยายามไม่ให้เกิดผลกระทบ หรือเกิดแต่ยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน และจากการบริหารจัดการที่ดีทำให้ค่าการตรวจวัดด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน นอกจากนั้น นิคมอุตสาหกรรมยังให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการภายใต้หลักธรรมาภิบาลโดยการจัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลการตรวจสอบจากผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการดำเนินโครงการต่างๆ ของนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบังจะอยู่ภายใต้นโยบายหรือแผนงานของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยในปี 2551 สำนักงานการนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ได้เล็งเห็นความสำคัญในการร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมและเพื่อเป็นการคืนกำไรสู่สังคม จึงได้ร่วมมือกับเทศบาลตำบลแหลมฉบังจัดทำโครงการ “คลองสวย น้ำใส ใสใจสิ่งแวดล้อม น้อมถวายวันแม่” เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่องค์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในการอนุรักษ์น้ำบริเวณลำคลองบ้านนา และเพื่อให้ชาวชุมชนได้มีจิตสำนึกในการร่วมกันดูแลเฝ้าระวังมิให้น้ำในลำคลองที่ชาวบ้านได้เคยใช้อุปโภคบริโภคในอดีตเกิดการเน่าเสียกลับคืนสู่สภาพเดิมและได้รับความร่วมมือจาก หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ โรงเรียน ชุมชน ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ได้แก่ บริษัท GUSCO การท่าเรือแหลมฉบัง บริษัทในเครือสหพัฒน์ บริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) บริษัท ไทยออยล์ จำกัด (มหาชน) บริษัท เอสโซ่

(ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) บริษัท ยูนิไทย ชิปปาร์ต แอนด์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด การเคหะ ฯ แหลมฉบัง โรงเรียน และชุมชน ดำเนินกิจกรรมโครงการคลองสวย น้ำใส ห่วงใยสิ่งแวดล้อมและชุมชน ตั้งแต่เดือนมีนาคม-มิถุนายน 2551

ดังนั้น ในปี 2554 สำนักงานการนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จึงจัดให้มีการดำเนินการโครงการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติรอบนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง เพิ่มขึ้นอีกคือโครงการ “คลองสวย น้ำใส ห่วงใยสิ่งแวดล้อมและชุมชน” ซึ่งเป็นโครงการที่สามารถช่วยแก้ปัญหาเรื่องน้ำเน่าเสียของชุมชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี และยังสามารถทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆด้านได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงควรที่จะทำการศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางการพัฒนาโครงการฯ ให้เหมาะสม และยั่งยืนต่อไป

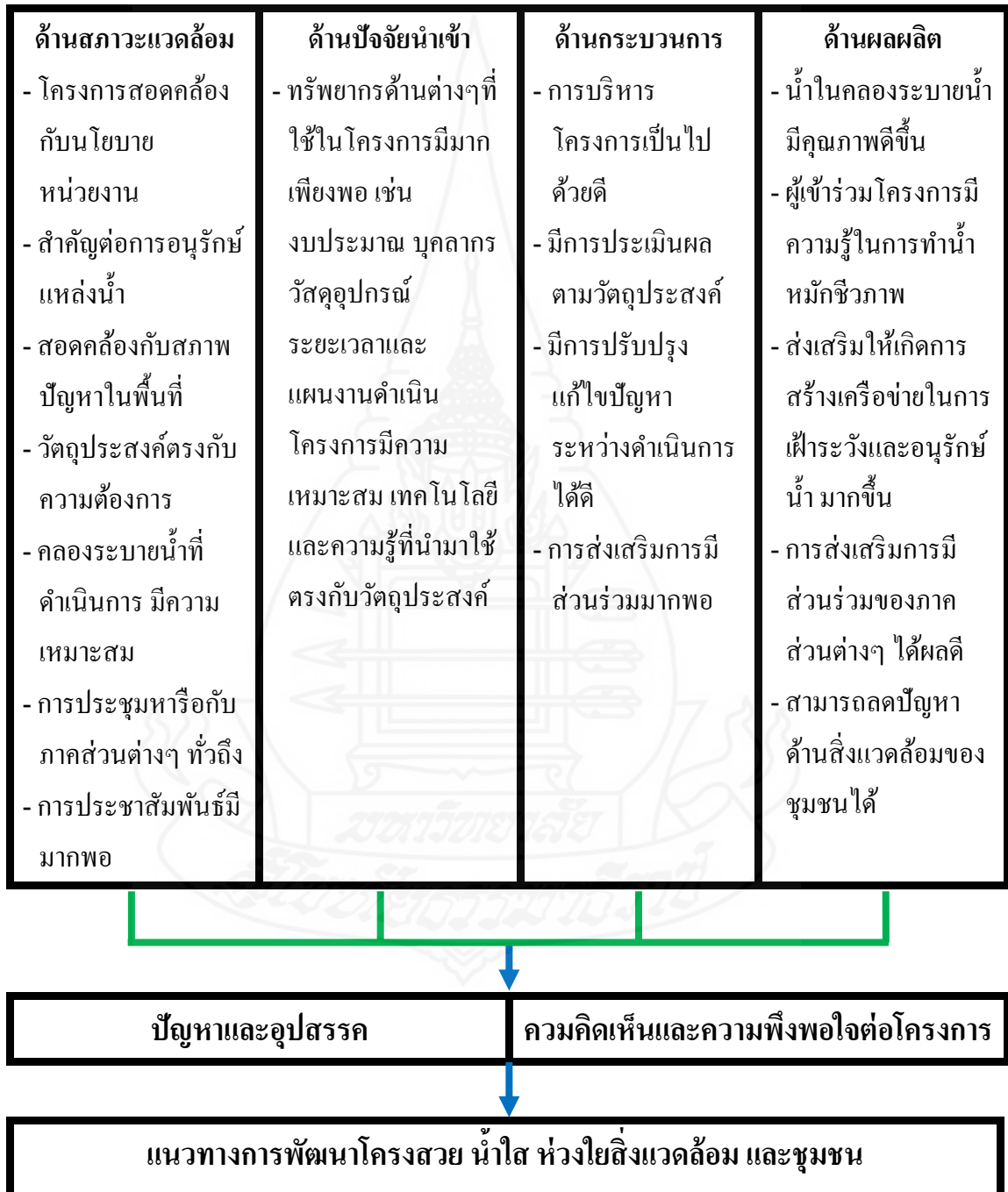
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาโครงการ คลองสวย น้ำใส ห่วงใยสิ่งแวดล้อมและชุมชน มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- 2.1 เพื่อศึกษาการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคของโครงการคลองสวย น้ำใส ห่วงใยสิ่งแวดล้อมและชุมชน
- 2.2 เพื่อสำรวจความคิดเห็น และระดับความพึงพอใจของคณะทำงานและผู้ร่วมโครงการคลองสวย น้ำใส ห่วงใยสิ่งแวดล้อมและชุมชน
- 2.3 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาโครงการคลองสวย น้ำใส ห่วงใยสิ่งแวดล้อมและชุมชน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การประเมินโครงการ โดยการใช้หัวข้อหลัก 4 ด้าน ของการดำเนินโครงการ โดย CIPP MODEL

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

โดยภาพรวมแล้วโครงการคลองสวย น้ำใส ห่วงใยสิ่งแวดล้อมและชุมชน ของสำนักงาน นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง ตำบลทุ่งสุขลา อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ทั้งด้านสถานะแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ยังต้องมีการปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินโครงการฯ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

5. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา โดยการประยุกต์ใช้หัวข้อหลัก 4 ด้านของ CIPP Model ดังนี้

5.1.1 ด้านสถานะแวดล้อม ประกอบด้วย

- 1) โครงการคลองสวย น้ำใส ห่วงใยสิ่งแวดล้อม และชุมชน มีความสอดคล้องกับนโยบายของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (หลักการ)
- 2) โครงการฯ มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติรอบนิคมอุตสาหกรรม (หลักการ)
- 3) โครงการฯ มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน/ผู้ร่วมโครงการฯ
- 4) วัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อ ของโครงการมีความเหมาะสมดีแล้ว
- 5) บริเวณคลองระบายน้ำสายเหนือของนิคมฯ เป็นพื้นที่เป้าหมายที่มีความเหมาะสมในการดำเนินโครงการฯ
- 6) ผู้สนับสนุนและผู้ร่วมโครงการครอบคลุมและเหมาะสม
- 7) การจัดประชุมหารือระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อคัดเลือกคลองเป้าหมายมีความเหมาะสม
- 8) การแต่งตั้งคณะทำงานและแบ่งหน้าที่มีความเหมาะสม
- 9) การประชาสัมพันธ์เพื่อระดมทุนในการดำเนินโครงการฯ มีความเหมาะสม

5.1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย

- 1) องค์กรประกอบของคณะทำงานโครงการคลองสวย น้ำใส ห่วงใยสิ่งแวดล้อม และชุมชน
- 2) จำนวนผู้เข้าร่วมในการทำกิจกรรมของโครงการฯ มีเพียงพอ

- 3) งบประมาณที่สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมให้การสนับสนุนในการ
ดำเนินโครงการ
- 4) เงินบริจาคจากผู้สนับสนุนโครงการมีเพียงพอ
- 5) ภาวะในการหมักน้ำหมักเพื่อบำบัดน้ำเสียมีความเหมาะสมและจำนวน
เพียงพอ
- 6) หัวเชื้อจุลินทรีย์มีความเพียงพอ
- 7) พันธุ์ไม้ป่าชายเลนที่นำมาปลูกมีความเหมาะสม และมีจำนวนเพียงพอ
- 8) ความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่นำมาอบรมให้กับผู้ร่วมโครงการมีความเหมาะสม
ดีแล้ว
- 9) อาคารสถานที่ในการดำเนินการและปฏิบัติงานของโครงการฯ มีความ
เหมาะสม
- 10) องค์กรเครือข่ายที่เข้าร่วมโครงการครอบคลุมและเหมาะสม

5.1.3 ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย

- 1) การบริหารโครงการโดยใช้คณะทำงานมีความเหมาะสม
- 2) การแบ่งภาระหน้าที่ในการดำเนินโครงการให้แก่คณะทำงานมีความเหมาะสม
- 3) จำนวนครั้งและระยะเวลาในการประชุมคณะทำงานมีความเหมาะสม
- 4) การบริหารจัดการในแต่ละกิจกรรมของโครงการมีความเหมาะสม
- 5) มีการวางแผนและมีการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ได้อย่างเหมาะสม
- 6) มีการวางแผนและมีการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ได้อย่างเหมาะสม
- 7) วิธีการประเมินผลการดำเนินงานมีความเหมาะสม
- 8) การปรับปรุงแก้ไขปัญหาระหว่างการดำเนินโครงการฯ ของคณะทำงาน
มีความเหมาะสม
- 9) วิธีการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมมีความเหมาะสม

5.1.4 ด้านผลผลิต ประกอบด้วย

- 1) โครงการส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติรอบ
นิคมอุตสาหกรรม
- 2) ผู้เข้าร่วมโครงการคลองสวย น้ำใส ห่วงใยสิ่งแวดล้อม และชุมชน มี
ความรู้ความสามารถในการทำน้ำหมักเพื่อบำบัดน้ำเสีย
- 3) โครงการฯ ส่งเสริมให้เกิดการสร้างเครือข่ายในการเฝ้าระวังและอนุรักษ์
น้ำในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง

4) โครงการฯ ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกภาคส่วน

5) โครงการฯ ช่วยลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนผู้ร่วมโครงการฯ

5.2 ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ จะศึกษาในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของการดำเนินโครงการคลองสวย น้ำใส ห่วงใยสิ่งแวดล้อม และชุมชน บริเวณรอบนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง ตำบลทุ่งสุขลา อำเภอสัตร์ราชา จังหวัดชลบุรี มีดังนี้

5.2.1 ประชากร ได้แก่ คณะทำงานคลองสวย น้ำใส ห่วงใยสิ่งแวดล้อม และชุมชน จำนวน 20 คน (สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง, 18 มีนาคม 2554)

5.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เข้าร่วมโครงการคลองสวย น้ำใส ห่วงใยสิ่งแวดล้อม และชุมชน จากชุมชนและภาคส่วนต่างๆ ประกอบด้วย บ้านนาใหม่ 5 คน, ชุมชนบ้านทุ่ง 10 คน, บ้านอ่าวอุดม 5 คน, บ้านนาเก่า 5 คน, ชุมชนมโนรม 5 คน, ตลาดอ่าวอุดม 5 คน, บ้านแหลมฉบัง 10 คน, บ้านแหลมทอง 5 คน, บ้านชากยายจีน 5 คน, โรงเรียนวัดแหลมฉบัง 25 คน, โรงเรียนวิศวกรรมแหลมฉบัง 5 คน, บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) 10 คน, บริษัทเอสโซ่ ประเทศไทย จำกัด (มหาชน) 5 คน, บริษัทไทยออยล์ จำกัด (มหาชน) 5 คน, บริษัทกัลโก เอ็นไวร็อมেন্টัล แมเนจเม้นท์ จำกัด (มหาชน) 10 คน, บริษัทอีสวีเตอร์ จำกัด (มหาชน) 10 คน และบริษัทนามยง เทอร์มินัล จำกัด 10 คน รวมทั้งสิ้น 140 คน (สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง, 10 มีนาคม 2554)

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 โครงการคลองสวย น้ำใส ห่วงใยสิ่งแวดล้อมและชุมชน หมายถึง โครงการที่การนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง ร่วมกับภาคส่วนต่างๆ จัดทำขึ้น เพื่อการฟื้นฟูคุณภาพน้ำในคลองระบายน้ำ ตำบลทุ่งสุขลา อำเภอสัตร์ราชา จังหวัดชลบุรี

6.2 การนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง หมายถึง การนิคมอุตสาหกรรม ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลทุ่งสุขลา อำเภอสัตร์ราชา จังหวัดชลบุรี

6.3 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง ประชากรของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการต่าง ๆ โรงเรียน และชุมชน เฉพาะพื้นที่บริเวณรอบนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง ตำบลทุ่งสุขลา อำเภอสัตร์ราชา จังหวัดชลบุรี

6.4 พด.6 หมายถึง สารที่กรมพัฒนาที่ดินเป็นผู้คิดค้นขึ้น เพื่อสำหรับทำความสะอาดคอกสัตว์ บำบัดน้ำเสีย และลดกลิ่นเหม็น (กรมพัฒนาที่ดิน, 2548)

6.5 สารบำบัดน้ำเสีย และขจัดกลิ่นเหม็น หมายถึง ของเหลวที่ได้จากการย่อยสลายขยะสด ซึ่งประกอบด้วย วัสดุอินทรีย์จากเศษอาหาร ผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ และกากน้ำตาล โดยกิจกรรมของจุลินทรีย์ได้ของเหลวสีน้ำตาล มีคุณสมบัติในการทำมาความสะอาดคอกสัตว์ บำบัดน้ำเสีย และลดกลิ่นเหม็นตามที่อธิบายไว้

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ผู้วิจัยมีความคาดหวังว่าในการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการ โครงการคลองสวย น้ำใส ห่วงใยสิ่งแวดล้อมและชุมชน ในปีต่อไป โดยผลที่คาดว่าจะได้รับ มีดังนี้

7.1 สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ บริเวณลำคลอง ตำบลทุ่งสุขลา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เสนอต่อการนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

7.2 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบการตัดสินใจ และปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาโครงการคลองสวย น้ำใส ห่วงใยสิ่งแวดล้อม และชุมชน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ และสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง

7.3 สามารถนำข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยไปพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรด้านอื่น หรือนำไปประยุกต์ใช้กับการนิคมอุตสาหกรรม อื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

